

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ
ΚΑΙ
ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΗΡΩΓΕΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΡ. 10
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ Φο. Χρ. 10

Τιμή Φύλλου
5 λεπτά 5

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΡ. 10
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ Φο. Χρ. 10

ΕΤΟΣ Α'. | ΑΘΗΝΑΙ, Πέμπτη 8 Μαΐου 1903 | ΓΡΑΦΕΙΑ : 'Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 36

ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ

(Στίχοι σε παλαιό ρυθμό)

ΣΤΟΝ ΠΙΕΤΡΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟ

Έχτες ό ήσκιος σου έπερπάτησε
Κάτω άπ' τό δώμα τό ιερό.
Κοιμάται στον κρυστάλλινον ό πόνος σου
Καθρέφτη άπ' τον παμπάλαιο καιρό.
Μά εξύπνισεν ό ήχος άπ' τά χείλη σου
Μιά νύχτα τ ή χιμού σου στο παλάτι
Κι' αντίηχισαν τά ρόπτρα θύρας χάλκινης
Και χλιμιντρούσε άλαφιαμένο κάποιον ήτι.
Κάτω άπό πέτρινα σκαλιά μαρμαίφανον
Αίθρια άγκαλιωμένο θραίο τό ταίρι
Κάποιο άκ πδ στη χείρα έβαναταίριαζε,
Και τά ξανθά παιδάκια άπό τό χέρι
Πιασμένα, θοήνους μαίρους έτραγοΰδαγαν,
Και στα όγοιρόμαλλα κουδοΰνια ώσαν τά κρένα
'Εκρέμονταν, ώτην ήσυχία νά ήχοΰνε .
Κι άπο τά ρόπτρα οι θύρες εξυπνίσανε.
Κάποια χερσικια μέ τά κρένα δαχτύλια
Στις όγοιροπλόκαμες κληματαριές έπερικλέκονταν
Κ' έκόβαν τά λαμπρόκοπα σταφύλια,
Τίς ρόδες, τα κεχλιμπαρένια δάκρυά τους.
Μά έσύ, Κυρή, έκοιμώσουν και στον ύπνο σου
Διαβαίαν τρόμοι τής νυχτιλς τά παλνκάρια
Που σβίδο έβγΐκαν για τά μάτια σου
Και τώρα έδω κοιμώνται άσπρα λιθάρια.
Κ' έχτες ό ήσκιος σου έπερπάτησε
Κάτω άπ' τό δώμα τό ιερό.
Κοιμάται στον κρυστάλλινον ό πόνος σου
Καθρέφτη άπ' τον παμπάλαιο καιρό.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ

Τόν καιρό εκείνο έστησαν οι πρόγονοι τό ά-
γαλμα τής πατρίδος μέ τό χέρι τεντωμένο κατά
τό μέρος του έχθρού. Σάν νά τους έλεγε: «Προ-
σέχετε εκεί που σας δείχνω. 'Από εκεί κάθε
κακό. 'Από εκεί κάθε κίνδυνος».

Τόν καιρό έτούτο, άν άποφασίζαμε κ' οι άπό-
γονοι νά στήσουμε τό άγαλμα τής πατρίδος
για νά μάς δείχνη τον έχθρό, θά ήταν ή μόνη
περίστασι που δέ θάπιαναν οι πολιτικοί μας ά-
τέλειωτη φαγομάρα για νά συμφωνήσουν ποιόν
έχθρό πρέπει νά μάς δείχνη τό άγαλμα.

Σχεδόν όλοι μ' ένα στόμα θά έφώναζαν:
«Τό Παλάτι».

Και μερικάς έφημερίδες μπορούσε ν' άφή-
σουν κατά μέρος άκόμα και τό εθνικώτατο ζή-

τημα τής πρώτης κυκλοφορίας, για νά φωνά-
ξουν κι' αύταις μέ τά χονδρότερα: «Τό Πα-
λάτι».

Όσο δά για μαρτυρίες κι' άποδείξεις, μέ
τό σωρό. Μετράτε.

Τό Παλάτι εκύλησε τήν πολιτεία στο
γχευμένο.

Τό Παλάτι έπλήθυνε τά κόμματα και δέ
μπορεί νά λειτουργήγη τό Σύνταγμα.

Τό Παλάτι τρικλοποδιάζει τους θεσμούς.

Τό Παλάτι καταστρέφει τον εθνικό στρατό
μέ τή Γενική Διοίκηση.

Τό Παλάτι έχει τους ευνουμένους του.

Μαύρη του μούρα όποιος λάβη τήν αυθά-
δεια νά βγάλη αντίλογια σέ κανένα άπ' αύτά.
Είναι βασιλικός, διαδοχικός, παλατιανός. Σάν
νά λέγαμε : 'Αλγερινός, Κιρκάσιος, Κοϋρδος.

Μόνο ένας έχει τό έλεύτερο νά ββαιώνη
και νάποδείχνη τά έναντία άπ' όλ' αύτά, χω-
ρίς νά τον ύποψιάζεται κανένας για Πραιτω-
ριανόν.

Όρψτε τί ββαιώνει.

Προσέχετε και άκούτε :

Όχι τό Παλάτι, παρά οι πολιτικοί μας έ-
κύλησαν τήν πολιτεία στο γχευμένο. Μόλις έ-
πάτησε στην 'Ελλάδα ό Βασιληάς Γεώργιος,
τά πρώτα του λόγια ήταν αύτά : «Μάθετέ με
νά κυβερνώ». Κ' οι πολιτικοί μας του άποκρί-
θηκαν: «Ό Βασιληάς βασιλεύει' δέν κυβερνά».

Τά κόμματα δέν τά πλήθυνε τό Παλάτι.
'Η πρώτη Βουλή τής Βασιλείας του Γεωργίου
στην πρώτη τής σύνοδο έγκρέμισε και άνέβασε
έν νη ά ύ πο ο υ ρ γ ε ι α .

Όχι τό Παλάτι, παρά τά κόμματα τρικλο-
ποδιάζουν τό Σύνταγμα. Τους ανακατωμένους
συνδυασμούς που κάνουν Βαβελωνία τή Βουλή
και ρίχνουν στο χάος τήν πολιτεία, δέν τους
παρουσιάζει μπροστά στους ψηφοφόρους τό Πα-
λάτι, παρά τους άραδιάζουν τά κόμματα.

Στρατόν όπως τον άπαιτεί ό πρώτος και
κύριος σκοπός τής 'Ελλάδος και τό ιερώτερο
έθνικό χρέος τής, μήτε τον καιρό του 'Οθωνος
άποκτήσαμε, μήτε τον καιρό του Γεωργίου.
Στά 54, που μάς έχρειάσθη, δέν είχαμε. 'Εφω-
νάξαμε τότε πως είναι ανάγκη μέ κάθε θυσία
νά σχηματίσουμε στρατόν, αλλά μόλις έπέρασε
ή τρικυμία τό ξεχάσαμε. Τό ίδιο και τήν εποχή

του Χόβαρτ. Με λόγια άρχισαμε και μέ λόγια
έτελειόσαμε. Και μάς ηύρε ή συνθήκη του 'Α-
γίου Στεφάνου δίχως στρατόν· και μάς ηύρε ή
άρπαγή τής 'Ανατολικής Ρωμυλίας δίχως
στρατόν. 'Αμποτε νά μάς εύρισκε έτσι και τό
97, παρά που μάς ηύρε μέ τον λεγάμε-
νον στρατόν, που τρέμουν σήμερα οι καλοί
πατριώταις μήπως τους τον χαλάση ή
Γενική Διοίκηση.

Δέν είναι ζήτημα πως τό Παλάτι έχει τους
ευνουμένους του, όπως έχουν και τα σπιτία
των κυρίων προέδρων τους δικούς τους ευνου-
μένους. 'Υπάρχει όμως μία διαφορά μεταξύ
τους. 'Αν πάη ό ευνουόμενος του Παλατιού
στο σπίτι του κ. Προέδρου, μπορεί αξιόλογα
νά βγή ή θυρωρός του σπιτιού και νά του πη:
«δέν δέχεται». Σάν πάη όμως ό ευνουόμενος
του κ. Ζαήμε στο Παλάτι, δέν έχει δικαίωμα
ό Νοικοκύρης νά του πη «δέν σε δέχουμαι»,
παρά, θέλει δέ θέλει, θά του πη: «καλώς ώ-
ρισες».

Αύτά ββαιώνει και άποδείχνη ό σεβαστός
πατριώτης κ. Θ. Π. Δεληγιάννης. Δέν είναι
ανάγκη νά μου πητε πως δέν τον άκούσατε
ποτέ νά λέη τέτοια πράγματα. Αυτό τό ξέρω.
'Ομως ξέρω και κάτι άλλο. 'Ο Νοστραδιν έ-
παιζε τό βιολι άποβραδύς κ' ή γειτονιά τό ά-
κουε τό πρωί. 'Ετσι κάνει κ' ό κ. Δεληγιάννης.
'Όλα αύτά που σας είπα, είναι πολύς καιρός
που τά γράφει και τ' άποδείχνη έσεις όμως
θά τά ιδήτε και θά τριβετε τά μάτια σας όταν
τυπωθή ή «'Ιστορία των πενήντα χρόνων».

A. N. ΒΕΡΥΚΙΟΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΦΟΡΜΗ
ΚΑΠΟΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Μας κελαϊήθηκε, μέ τό σβύσιμο του 'Α-
πριλί, για τήν άνοιξη τής έρχόμενης χρο-
νιας, ένα συνέδριο: «Ιον 'Ελληνικόν 'Εκπαι-
δευτικόν Συνέδριον έν 'Αθήναις 1904». «Ωρα
καλή!

Είνε συνέδρια λογις λογις. Κάποια άπ'
αύτά μοιάζουν μέ τά συμμαζώματα των νοι-
κοκυριάδων έξω άπό τό κατώφλι του σπιτιού.

συμμαζώματ' άταχτα και φωναχτά, από μιλάματ' ανακατωμένα, κι' από κακολογήματα κι' από μετωρίσματα, που άνίσως δέν τελειώσουνε με γέλοια και με παραμύθια ξεσπάνε σε καιγαδίσματα.

Και άλλα πάλε είνε σάν τὰ χέρια που άνταμώνονται για να σαλεύουνε, με κόπο και με λαχάνιασμα, κάποιο παιδιό, βαρέ, άβραχνιασμένο και σκεθρωμένο επιπλο του σπιτιού, που θέλει πηγυρώ στο μίστορα, που θέλει ξαναδούλεμα· ή για γά ξεσύρουνε το μαρτυρικό παλιόλογο ζιμένο στο παραφορωμένο κάρρο, που το βούλιαξαν οι ρόδες μέσα στη λάσπη. Και για το σάλεμα του έπιπλου, και για το ξέσυρμα του αλόγου βέβαια δέ φτάνουν το ένός τὰ χέρια, μ' όλη του τή θέληση. Βοηθάτε, πονετικοί καιλοπραίροτοι διαβάτες, με τὰ δυνατά τὰ χέρια!

Η Παιδεία μας είνε σάν το έπιπλο το σαρωκωμένο και σάν το ξωριασμένο το άλογο. Το Συνέδριον έτοίτο που αποφασίστηκε να γίνη το χροόνου, και που πέφτει ίσα μέσα στη βδομάδα των Παθών του Κυρίου, των Παθών που φέρουν την Ανάσταση, που φαίνεται καθως το βλέπω σχεδισμένο, και συγυρισμένο, και μελετημένο, που φαίνεται πως μπορεί να βοηθήση κάτι τι να κοινηθή, και κάτι τι να ξεκολλήση. Κ' έχει ο Θεός για τάλλα.

Στες άλλες χώρες του φωτός και του πολιτισμού για φως άνίσως και ρωτάτε, έχυμεν ήμεις όσο θέλετε, από τον ήλιο μας κι' από την ιστορία μας· μη στεκόμαστε σά να τὰ στράβωσε τάρρωστημένα μάτια μας το φως αυτό το δυνατό, στες άλλες χώρες υπήρχε Παιδεία σοφή όπωςδύποτε ρυθισμένη· και όμως εκεί ποτέ δέν ήσυχάζει ή παιδευτική συνείδηση· πάντα εκεί τὰ ζητήματα τὰ σχολικά, τὰ παιδαγωγικά, τὰ εκπαιδευτικά ψάχνονται και ξεκαθαρίζονται και βασανίζονται, και στανιμένα κάρθουνα κρατάνε ήσους τὰ ξέρουν· κ' έχουν την άγάπη τους και τὰ φροντίζουν, κι' ήσους είνε δουλειά τους ν' ανακατώνονται μ' αυτά. Και γνώμες προτείνονται, και πόλεμοι βροντάνε και νόμοι ξεφουρνίζονται· και αλλάζουν πράγματα· κι' ότι χτες προσκυνισμένον εΐτανε σάν έιδωλο, παραμερίζεται σήμερα σάν κάτι έποπτο· και με το φως της Έπιστήμης, και με το ψάξιμο της Πείρας, και με τὰ νοήματα της στατιστικής, και με τή βοήθεια της σοφίας, της άπροκατάληπτης, γέρνουν πλάνες μερι με την ήμερα και αλήθειες αναστυλώνονται.

Κ' ήμεις έδω μακάριοι, γίρω σ' ένα ξόανο μεσαιωνικό, που Παιδεία το είπαμε, χορεύουμε και ρουφείουμε· και προσφέρουμε θυσία στο ξόανον, ότι πολυτιμώτερον έχουμε : τὰ παιδιά μας.

Και είνε ή Παιδεία, ή μεγάλη τέχνη ή ανθρωποπλαστική· ή επιστήμη ή άνδροπιοδός ή δύναμη που μπορεί και το φυσικό μας ν' αλλάξη το καλούπι, καθως λέει κάπου ο Σάξπηρ για τή συνήθεια. Άνάμεσα στες άλλες άρχόντισσες Μοίρες που κρατάνε μέσα στα χέρια τους και ύφαινον τες ψυχές των ανθρώπων και τες ιστορίες των εθνών, ποδ άνάστημα μπορεί να συγκριθή με το δικό της; Η Παιδεία είνε ή πρωτομύγισσα.

* *

Προς το ναδ της ιερής αυτής δύναμης έχει σκοπό να μας ήψώση το νοΐ το «Έκπαιδευτικών Συνέδριον» έτοίτο. Πρέπει να μένη πάντα οίκος έμπορίου ο ναός της; και δέν ήρθεν ή ώρα να καθαριστή το τέμενος, στη λατρεία της θεάς να γυρισθή και να δουλέψη πωστ' άπ' όλα το φραγγέλιο;

Βέβαια ο κύκλος των προβλημάτων που της Παιδείας είνε ή που σχετίζονται μ' εκείνη και ταιριάζουν, τόσο είνε πλατύς, που δύσκολο κανείς να εΐπη πως τον κύκλον αυτόν τότε χωρείε ολόκληρο μέσα στο πρόγρα-

μά του το Συνέδριο με τὰ θέματα των έργασιών του, καθως τὰ κανονίζει. Μα πάντα πλατύτατο είνε το πρόγραμμα, και τάντικείμενα που θα έξεταστούν, προσεχτικά και διαλεχτά παρμένα φαίνεται πως είνε από τὰ πιο κεφαλαιώδη και τὰ πιο σημαντικά σημεία του μεγάλου κύκλου· από τὰ σημεία εκείνα, που άμελημένα καθως δείχνονται και παραρριμμένα έδω πέρα, πιο πολύ και πιο βαθιά, χτυπάνε περισσότερο στα μάτια, και πρώτα πρώτα τή φροντίδα μας ξυπνούν.

Η κατάσταση (ή καλλήτερον, τὰ χάλια τὰ ζωγράφιστα του δημοτικού σχολείου).

Οι άγράμματοι, (που θα είνε, πιστεύω, σοφώτεροι, στη γνώμη και στη γλώσσα, από πολλούς γραμματισμένους μας).

Οι διδάσκαλοι στα γυμνάσια και στα ελληνικά σχολεία. Που είνε τὰ περιγυμνί τους τὰ παιδαγωγικά; Το δίπλωμα του διδάκτορος ή του προλήτου; Άλλοι για να διδάξης, πρέπει πρώτα για καιρόν ώρισμένο, ξεχωριστά, κατά ξεχωριστόν όλως τρόπο, να μορφωθής προς τοΐτο. Έδω παντού οι αυτοχειροτόνητοι, τὸ αΐτιοσχεδίασμα για όλα. Τὰ στερεά και τὰ σημαντικά, τὰ σωστά και τὰ όρθά δέν αΐτιοσχεδιάζονται. Και πρώτα άπ' όλα δέν αΐτιοσχεδιάζεται ή Παιδαγωγική ή «έπιστήμη» ή πιο πλατειά, ή πιο περιπλεγμένη, ή πιο δυσκολοξάνοιχτη άπ' όλες, ή επιστήμη που σηκώνει τὰ πιο μεγάλα προβλήματα της ιστορίας και της φιλοσοφίας, καθως την εΐπεν ένας.

Τὰ προγράμματα των Παρθεναγωγείων μας! Η γυναικεία άγωγή! Έλληνικα παραδόσεις. Προορισμός της γυναικός εν τη οικουγενεία και τη κοινωνία. Τὰ όνόματα αυτά, τὰ λόγια τουτὰ συχνά πεκνά μας ερχονται στο στόμα, συχνά πυκνά μπορεί και να ταραδιάζουμε στα προγράμματα των παρθεναγωγείων μας, και να νομίζουμε πως κάτι κάνουμε γι' αυτά. Και ή αλήθεια είνε πως δέν ξέρουμε τί μας γίνεται. Γυναικεία άγωγή δέν υπήρχε. Η ιδέα της γυναικός κοιμάται μέσα μας σε μιάν άκινησίαν ιερατική. Τὰ Παρθεναγωγεία μας, όπου έχουν κάποιο χαρακτήρα παιδευτικό, το παιδευτικό και το χαρακτηριστικό τους γνώρισμα είνε κάτι τι που μας πάει πίσω, πολύ πίσω σε χρόνια μεσαιωνικά σκοτισμένα. Άπό τὰ Παρθεναγωγεία μας δέ βγαίνουν παρά σχολαστικές κοΐκλες· όταν έπι τέλους τύχη νάβγη κάτι τι.

* *

Τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευσις. Τί είδους μεγαθήριον είνε τοΐτο; Που να το ζητήσουμε για να πάρουμε κάποιαν ιδέα; Στο Ζωολογικό κήπο του Φαλήρου ή στο Φυσιολογικό Μουσείο; Έχουνε τὰ Κράτη καθήκοντα και οι πολιτείες έχουν κάποιες φροντίδες και για τους σκλάβους εκείνους που θα μάθουν τέχνη, που δέ θα εύτυχήσουνε να περάσουν το γυμνάσιο, για να μπουν ύστερα στο ζηλευμένο χώρο των διπλωματούχων proletaires; Πώς! Και «οι μέλλοντες να επιδοθώσιν εις βιομηχανικά επαγγέλματα» αξίζει να προπαιδευώνται για την τέχνη που θ' ακολούθουν, και είνε τάχ' ανάγκη ή προπαιδεία αυτή να οργανώνεται συστηματικά; Και τάχα πρέπει τέτοια άσέβεια να δείξουμε προς τὰ πατροπαράδοτα που «τους παΐδας του λαού τους μέλλοντας να επιδοθώσιν εις βιομηχανικά επαγγέλματα» δέν τους θέλουν και δέν τους νοιώθουν άλλο τίποτε παρά μούρτιδες και δέν μπορούνε να ξεχωρίσουν την ιδέα τους από την ιδέα του κλασσικού κουτσαβακιμού;

Και οι άγράμματοι; Πώς θα λιγοστεύουν οι άγράμματοι; Φτάνει για τοΐτο μονάχα οι ποιητές κάποιου νόμου λαμπάλαιου που ποτέ δέν έφαρμόζεται; Και δέν υπάρχουν τόσοι άλλοι τρόποι δεξιοί και φωτεινοί που πειθαναγκάζουν και τον πατέρα να στέλνη στο σχολείο το παιδί του, κ' εκείνον που δέν πάτησε

στο σχολείο, να μάθη, αν είνε κι' άργά, τὰ άπαραίτητα κολυβογράμματα;

Μα δέ στοχάζεστε πως είνε προτιμώτερον να μη λιγοστεύουν οι άγράμματοι ένόσω τὰ διδακτικά βιβλία «και λόγω συνθέσεως και λόγω έξωτερικής μορφής» δέ μπορούνε να συγκριθούν παρά μονίχα ίσως με τὰ βιβλία κάποιας άπομονωμένης άκόμα σε άγρια σκοτεινία, αφρικανικής φυλής; Είνε γλώσσα αΐτη και είνε ύφος αΐτο, και είνε βιβλία εκείνα; Άκουσα κάποτε τον κύριο Δροσίνη, που έκαμε συλλογήν άπ' όλα τὰ αλφαριθτήρια του κόσμου, να λην πως τὰ δικά μας αλφαριθτήρια, (τουλάχιστο κατά την έξωτερική μορφή) μόνο με των φελλόχων της Αιγύπτου μοιάζουν τάλφαριθτήρια. Άρμένιδες και Τούρκοι και Βούλγαροι έλυσαν το ζήτημα το γλωσσικό σοφώτερα και πρακτικώτερ' από μας.

* *

Θυμίζω κάποιον άνέκδοτο του μεγάλου φιλοσόφου Ράσκιν. Μιά μέρα ένας χριστός που κάτι το έχτιζε ήθελε να του ζητήσει προκαταβολή. Ο Ράσκιν του δίνει τὰ χρήματα, και μαζί μ' αυτά την άπόδειξη για να ήπογορήση. Ο χριστός κοντοστέκεται, ξύνεται και τέλος ντροπιασμένα τραυλίζει: «Δέν ξέρω γράμματα!» Τότε ο Ράσκιν σηκώνεται και τρέχει και άγκαλιάζει το μίστορα που τὰ είχε χάσει, και το κράζει: Χαίρομαι πολύ που σε γνώρισα. Τώρα καταλαβαίνω γιατί εΐσαι τέλειος τεχνίτης!»

Ο μεγάλος αυτός της τέχνης και της κοινωνίας διδάσκαλος τάχα δέν ήθελε να μαθαίνουν οι τεχνίτες γράμματα; Κάθε άλλο, βέβαια. Μόνον ήθελεν, έτσι με τή χαρακτηριστική ήστοροπία της μεγαλοφυΐας, να εΐπη την περιφρόνησή του προς τή σχολαστική και τή δογματική παιδεία του τόπου του, που τον καιρόν εκείνο δέν εφρόντιζε, όπως ήθελεν αυτός, για ν' αναπτύξη τή χειροτεχνικήν ήκανότητα και να ήσπαση τή φιλοκαλία του έργατι. Κι' αν ένας Ράσκιν ήφτινε σε τέτοια συμπεράσματα για την παιδεία μέσα στην πατρίδα του, τί θα μπορούσε καθέννας εύσυνείδητος να εΐπη και τί καταφρόνηση να δείξη και πως να διαμαρτυρηθή για όλα τὰ δογματικά και για όλα τὰ σχολαστικά και για όλες τες πλάνες και για όλες τες ρουτίνες που κυβερνούν έδω την Παιδεία;

Αν κάποια γνώμη φωτεινή ήθγαίνε, κι' αν κάποια όργανισμένη φωνή άκούγονταν, κι' αν κάποια διαμαρτίρηση ήθελε γίνει νοπη από μέσα από τὰ διάφορα θέματα που θα ξεδιπλωθύνε και θα συζητηθύνε (έστω και στραβά και μισά και δειλά και σχολαστικά) μέσα στο συνέδριον αυτό, θα μπορούσε κανείς να στοχαστή πως δέ θα πήη στα χαμένα. Τὰ πράγματα άγίαλα άγίαλα και με κόπο πλάθονται. Δέν πέφτουν ούρατοκατέβαρα, σάν τὰ μυθικά παλλάδια.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΜΠΥΣΗ

Χελιδόνκι πύχτες χώρες από τ' άλλα τὰ πουλιά,
Και χώρες πάλι πέταξες βρειά φουρτουνασμένο,
Δέν είνε που σε χάρηται· τώρα μιά σπληχνή άγκυλιά,
Δίπλωσες τή πτερούγια σου σ' ένα δεντράκι ξένο.
Τὸ φως σου το περίωσε κι' αυτό πνιπταεινόν,
Και δὸ τὸ χῶμα τὸ βυρὸ δέ σε σκεπίζει· τώρα,
Σε κ' ήσους μέρη ήθίναται σε μέρη μακρυνά
Βρήκες τήν άκιστόρητη π' άκζητούσες χώρες.
Ο στίχος μου ε' άδύνατος δέν έχει, όμως, πτερά
Τήν εύωδιά του θυμωρού νά φέρη σου εκεί πέρα,
Αυτή, που σε νανούριζε και τένε μιά φορά
Πριουτὸ τὸ μάτι της ψυχής άνοίξει σ' άλλη μέρα.
Ο στίχος μου ε' άδύνατος κι' αν δέ σε φτάσει μιά στιγμή,
Τὸ χῶμα τ' άλητημένην νά σου ξαναθυμίση,
Όμως, αὐτοῦ που πνίγονται τὰ δάκρυα κι' οι στεναγμοί
Αὐτοῦ πῶναι τὸ ανήμα σου κ' ήσους δροσιά σ' άφήση.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ & ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΜΙΑ ΠΑΡΩΔΙΑ

παλιὰ κίλοιου στίχου τοῦ Παπαρρηγοπούλου θυμύθικα:

... Ὅστις κρούει τὴν κωφὴ Ἀστυνομίαν, μάτην κρούει, Ὅ,τι γρίψης εἰς τὸν τύπον μὲ μανίαν θὰ χαθῆ.

Καὶ τὴν θυμύθικα ὅταν μοῦ ἐσίστησε δι' ἐπιστολῆς του ἕνας ἀναγνώστης τοῦ «Νουμᾶ» νὰ γρίψω κατὰ τῆς Ἀστυνομίας ἢ ὁποία δὲν ἤξεύρω σὲ τί τὸν εἶχε πειροῖσει.

— Δὲν γρίψετε δυὸ λέξεις; Δὲν ἰψώνετε φωνήν;

Βλέπετε, ἔπιρχουν ἀκόμη τέτοιοι ἀγαθοὶ ἀνθρώποι ποῦ πιστεύουν πῶς ἄρκει νὰ κίψωσιν φωνήν ὁ τύπος γιὰ νὰ ξυπνήσουν οἱ διάφοροι Ἑπιμενίδαι, οἱ ἐκπροσωποῦντες τὰς διαφόρους Ἀρχὰς στὸ Ρωμαῖκο.

Ἐν τούτοις ἔπιρχει καὶ μιὰ Ἀρχή, ἢ ὁ ποῦ λαμβάνει ἔπι ὅση τὰς ὅσα γράφονται στὸν τύπο γι' αὐτήν. Καὶ ἡ Ἀρχή αὐτή, ἢ ὁποία στὸ γενικὸ ρηχατῆρι, κρατῆει τὰ μάτια τῆς ἀνοιχτά, εἶνε ἡ Διμαρχία μίς.

Μὴ τὸ πύρετε γιὰ ἱπεροβολή. Ὅ,τι κι' ἂν γριψῆ στὸν τύπο γιὰ τὴν Διμαρχία, δὲν θὰ πύρη στὰ χαίμενα. Ὁ κ. Μερκούρης θὰ τὸ διαβάσῃ, θὰ τὸ συμειώσῃ σ' ἕνα μικρὸ καρνὲ ποῦ κρατῆει πίντοσε ἀπίνω του, καὶ θὰ φροντίσῃ νὰ μίθῃ ἂν εἶνε δίκαιο γιὰ νὰ ἐνεργήσῃ ὅ,τι πρέπει γι' αὐτό.

Καὶ δὲν τὸ κάνει, γιὰ νὰ περιποιηθῆ μόνον τὸν τύπο, γιὰ νὰ δείξῃ τίχα πῶς τὸν σέβεται. Ὅχι! Τὸ κάνει γιατί ἔννοιωσε πῶς μόνος του ἔννε ἀνθρώπος, ὅσο ἀνοιχτομάτης κι' ὅσο δραστήριος κι' ἂν εἶνε, δὲν ἔμπορεῖ ποτὲ νὰ τὰ ἱψῆ ὅλα μὲ τὰ μάτια του, ἀλλ' ἔχει ἀνάγκη κι' ἀπὸ συνεργάτες. Κι' ὡς συν-

εργάτες τοῦ ὀ Δίμαρχος ἀναγνωρίζει ὅλους ποῦ τοῦ γράφουν ἢ τοῦ λένε κάτι, καὶ τοὺς εὐγνωμονεῖ.

Σπανιωτάτη ἐξαιρέσις, θὰ ἴπτε, εἶν' αὐτή. Βέβαια σπανιωτάτη, ἴσως καὶ μοναδική, μὰ καὶ γι' αὐτὸ πρέπει καὶ νὰ μνημονευθῆ, ἀφοῦ στὸν τόπο μας ὄχι μόνον Πρωθυπουργοὶ καὶ Διευθυνταὶ Ἀστυνομίας καὶ ἄλλοι τιλοῦχοι, ἀλλὰ καὶ κλητῆρες Ἰπουργείων ἀκόμη συνειθίζουσιν νὰ λένε μὲ περιφρόνησι, ὅταν τοὺς ἴπ κανεῖς πῶς κάτι γράφουν οἱ ἐφημερίδες γι' αὐτούς:

— Ὡχ, ἀδερφέ! Θαρρεῖς πῶς μοῦ περισσεύει καιρὸς νὰ διαβάζω τί γράφουν οἱ πατσαβοῦρες;

ΠΡΕΠΕΙ

νὰ διαβαθῆ μὲ μεγάλη προσοχή τὸ ἄρθρο ποῦ δημοσιεύομεν στὴν πρώτη σελίδα. Εἶνε γραμμένο, καθὼς δείχνει ἡ ὑπογραφή του, ἀπὸ τὸν κ. Α. Βερούκιου, τὸν διευθυντὴ τοῦ «Πατριώτη», τῆς ἐφημερίδας δηλ. ἡ ὁποία, μόνον διότι ἐγράφτο εὐσυνήδητα καὶ πατριωτικῶς, ἀναγκάσθηκε νὰ σταματήσῃ προσωρινῶς τὴν ἐκδοσὴ τῆς.

Ἀμφιβάλλομεν ἂν κ' ἐκατὸ μονάχα, μεταξὺ τῶν μυριάδων κηταβροχιστῶν τῶν καθημερινῶν ἐφημερίδων — αἱ ὁποῖαι ὡς ἡ Ροιὰ καὶ ἡ Μηλέα τοῦ Αἰσωπείου μύθου, ἐρίζουσιν τὰς μέρας αὐτὰς περὶ . . . κυκλοφορίας — ἐγνώριζαν ὅτι βγαίνει ὁ «Πατριώτης» κι' ἂν ὑπῆρχαν ἄλλοι τόσο οἱ ὁποῖοι θὰ λυπηθῶν σήμερα διότι ἔπαψε νὰ βγαίη. Ὅσοι ὅμως τὸ ἐγνώριζαν, οἱ ὀλίγοι καὶ οἱ ἐκλεκτοὶ, καὶ ὅσοι αἰσθανόντουσαν κάποιαν εὐχαρίστησι νὰ διαβάζων τὰ ζωντανὰ εἰς γλώσσῃ καὶ εἰλικρινέστατα εἰς ἔκφρασι καὶ δροσερότατα εἰς πνεῦμα ἄρθρα τοῦ «Πατριώτη», θὰ λυπηθῶν, ὅπως ἐλυπηθήκαμε καὶ ἡμεῖς, διότι στὴν διακοπή του, ἔστω τὴν προσωρινή, θὰ ἰδοῦν τὸ ναυάγιο κάθε εὐγενικῆς ἰδέας καὶ πατριωτικῆς προσπαθείας στὸν θαυμάσιο τύπο μας.

Ὁ κ. Βερούκιος, ὅσο δὲν θὰ βγαίη ὁ «Πατριώτης» μὰς ἔκαμε τὴν τιμὴ νὰ μὰς ὑποσχεθῆ τὴν τακτικὴν συνεργασίαν του, συνεχίζοντας τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα του ἀπὸ τίς στήλας τοῦ «Νουμᾶ», οἱ ὁποῖαι μὲ χαρὰ καὶ μὲ περηφάνεια τὸν ὑπεδέχονται.

Ο ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΑΣ

Σγοῦρος ἐχρησίμευσε ὡς ἐξιλαστήριον ὄμμα—τὸν χαρακτηρίσαν τὸν ἔδωκε ὁ ἴδιος, μετὰ τὴν ἀνάγκωσιν τῆς ἀποφάσεως—τῶν σκηνῶν τῆς 8ης Νοεμβρίου, καταδικασθεὶς ἀπὸ τὸ Κκχωρητικὸν τῆς Χαλκίδος εἰς 10 1)2 ἔτων πρόσκαιρα δεσμῶν.

Ὅστε τὸ δικαστήριον, ἄλλ' οὔτε καὶ ἡμεῖς, ἔχομε κημιὰ διέθεσι νὰ συστήσωμεν στὴν Βασιλικὴν ἐπιεί-

καιν τὸν κατδικασθέντα ἀστυφύλακα. Θάλομε μόνον νὰ ποῦμε πῶς ἀπὸ οἱ πρωταίτιοι τῶν ἀπεισιῶν σκηνῶν—οἱ ὁποῖοι βεβίως δὲν εἶνε ἀστυφύλακες—ἔμειναν ἀκαταδίωκτοι, ἠμποροῦσε νὰ τιμωρηθῆ ἔλαττοτέρα—ἂν ὄχι νὰ μείνῃ καὶ καθολοκληρίαν ἀκαταδίωκτος—ἕνεκ ἀστυφύλακας ὁ ὁποῖος ἐπυροβόλησε, τὴν στιγμὴν ποῦ οἱ δὴθεν πομάχοι τοῦ Βύαγγελίου ἔβριζαν, ἐπυροβολοῦσαν κ' ἐκουρέλιαζαν καὶ Κράτος καὶ Θρησκείαν.

Ἡ σκίρα τοῦ Σγοῦρου, ὅσο κι' ἂν ἐσκότωσε ἕνα πτωχὸ παιδί, δὲν ἦταν καὶ ἡ ἀτιμώτερη σκίρα σ' ἐκεῖνο τὸ κατακράμενο κ' ἐθνοκτόνο δειλινὸ τῆς 8ης Νοεμβρίου.

ΕΝΑΣ ΚΙΝΕΖΟΣ

ἀπὸ τοὺς τρεῖς ποῦ ἤλθον ἐδῶ καὶ τῶν ὁποίων τὴν ποιότητα μὰς ἀπεκάλυψε προχθὲς ἀκόμη μὲ τὸ φωτεινότατο γράμμα του ὁ κ. Τσιν-Τσόν, ἐπῆγε στὸ μαγαζὶ τοῦ Κινεζολόγου κ. Γεωργιάδη, μὰς εἶπαν, καὶ τοῦ ἐζήτησε διάφορα Κινέζικα ἐμπορεύματα γιὰ νὰ τὰ πουλήῃ μέσα στὴν Διεθνῆ Ἐκθεσι.

Ἀπ' αὐτὸ καταλαμβάνετε τί εἶδους μεγαλέμποροι εἶνε οἱ τρεῖς δὴθεν Κινέζοι, τοὺς ὁποῖους μετεκόμισαν ἐδῶ, ποῖος ξέρει ἀπὸ ποῖο Εὐρωπαϊκὸ πανηγύρι, ἢ ἐπιτροπὴ τῆς Διεθνούς Ἐκθέσεως, κατὰ τῆς ὁποίας—Διεθνούς Ἐκθέσεως—μὰς εἶπαν, ἐτοιμάζει ἔντονον διαμαρτύρησιν ὁ ἐν Φιλήρω Διεθνῆς σταθμάρχης τοῦ σιδηροδρόμου κ. Μάρκος Λουμπέτης, διότι τοῦ ἔκλεψε τὸν διὰ τῶσων κόπων καὶ... αὐτογράφων ἐπιστολῶν κατακτηθέντα τίτλο του.

ΜΕ ΤΗΝ ΣΤΗΛΗ

τοῦ «πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου», τὴν γεμάτην δροσερότατο χιοῦμορ ἀλλὰ καὶ σκληρότατο σαρκασμὸ, τὴν ὁποῖαν καθιέρωσε ἀπὸ προχθὲς ἡ «Ἐστία», ὑπάρχει κάποια ἐλπίς νὰ γλυτώσωμε μὴ καὶ καλὴ ἀπὸ τὰ φαντασιώδη τηλεγραφήματα τῆς «ἀναμφισβητήτου ἀθθεντείας» μὲ τὰ ὁποῖα τροποδοτοῦν τοὺς μακαρίους ἀναγνώστὰς τους, μὴ δυὸ Ἀθηναῖκας ἐφημερίδες, γνωστότατες διὰ τὰς μετὰ τοῦ διεθνούς πρακτορείου Ἰούστιτσου σχέσεις τους.

Τοῦν λόγῳ πρακτορείον πρὸ εἰκοσικαὶ πλέονήμερον ἐκάρυξε ἐπισήμως τὸν μεταξὺ Τουρκίας καὶ Βουλγαρίας πόλεμον, διέπραξε δὲ ἔως τῶρα ἑκατὸ περίπου μάχας καὶ δὲν ἤξεύρομεν πόσας πολιορκίας καὶ ἀνατινάξεις φρουρίων καὶ σιδηροδρομικῶν ἀμαξοστοιχιῶν

Τὶ εἶνε ὅμως ὄλ' αὐτὰ μπροστὰ στὰς μετὰξὺ Τουρκίας καὶ Πεκίνου καὶ μετὰξὺ Βουλγαρίας καὶ Μπέρσε συμμαχίας, μὲ τὰς ὁποῖαι ἡ «Ἐστία», διὰ τῆς θαυμασίας τοῦ «πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου» στήλης ἐφαιδρουν τοὺς ἀναγνώστὰς τῆς;

Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμε ὅτι ἡ ἀγαπητὴ συνάδελφος ἐφαρμόζει τὴν θαυμασιωτέραν θεραπείαν, τὴν ὁμοιοπαθητικὴν, κατὰ τῆς «κυκλοφοριτιδος» ἢ ὀ-

ΡΗΤΟΡΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Γ. ΜΙΣΤΡΙΩΤΟΥ

Καὶ τότε τοῦ κατέθηκε ἡ φωτεινὴ ἰδέα ὅτι «ὡν δημῶδες γλώσσα εἶνε: οὐχὶ ἐκεῖνη, ἣν ἐδημιούργησαν οἱ δούλοι Ἕλληνας, ἀλλ' ἐκεῖνη ἣν ἠγγεταμένον τοῦ ἔθναγους κτλ.» Ἡ μόνη ἀπάντησις σ' αὐτὸς τίς μωρολογίας εἶνε ν' ἀρχίσαι κανεῖς νὰ μιλάει. ὅμοια κ' ἐκεῖνον ποῦ ἔρχισε νὰ περπατεῖ ὅταν κάποιος σοφιστῆς τοῦλεγε ὅτι δὲν ὑπάρχει κίνησις. Ὅσοι λέει ὅλος ὁ κόσμος καὶ σὺ ὁ ἴδιος κ. Ἐπιμενίδη ἢ νόχι; ἀλλ' ποιήσωμε: ἢ «ὡν ἀνώ»; θρῖξ ἢ τρῖχα; «ἀναρῆσαι τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας σου» ἢ «ἀνεβάνεις τὸ σκάλα τοῦ σπιτιοῦ σου»; «ἔδηξέ σε γλῶς κύων τις λυσίων» ἢ γτὲς σ' ἐδῆγκασε ἕνα λυσταμένο σκυλί; «Μετῶδες περυσιν εἰς Ζάκυνθον κομίζων στεφάνους πρὸς στεφῆν τοῦ τάφου τοῦ Σωλωμοῦ καὶ ἀνοητίας πρὸς τῆσιν τῆς ἐπιτροπέας» θὰ σοῦ πῶ ἡ πῆγες περυσι στὴ Ζάκυνθο μὲ στεφάνους γιὰ νὰ στεφανώσας τὸν τάφο τοῦ Σωλωμοῦ καὶ μὲ ἀνοητίας γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ ἢ ἐπιτροπῆς; Γιατί κ' Ἐπιμενίδη ἡ γλώσσα ποῦ δὲν εἶνε ὡν δημῶδες εἶνε χυδαία καὶ χυδαία ὅσοι τῆς γράφουσιν: Ἐπειδὴ εἶνε γλώσσα παρελθούσης γενεᾶς»

(σελ. 195); ἂμ τότε ποῦ χυδαία γλώσσα ἀπὸ τὴν ἀρχαία δὲν μπορεῖ νὰ βρεθῆ ἀφοῦ ἀπέχει δυόμισυ χιλιᾶδες χρόνια. Εἶνε χυδαία ἡ γλώσσα ποῦ δὲν εἶνε ὡν δημῶδες ἐπειδὴ εἶνε χυδαία; ἢ προστυχιᾶ δηλ. βρισκεται στὴν οὐσία τῆς, στὴν φύσῃ τῆς, μέσα τῆς; Ἄμ τότε χυδαίτης εἶνε ὁ Σολωμὸς ποῦ γράφει σ' αὐτὴ τῆ γλώσσῃ, καὶ κάθε ἄλλο παρὰ ἔθνακός καὶ ἀθῆνατος ποιητῆς, οὔτε κἂν ποιητῆς ἀφοῦ «ποίησις εἶνε ἡ ἐκδήλωσις κτλ.» Καταλαβάνεις, κ. Ἐπιμενίδη, ὅτι ἔπρεπε καλὰ καλὰ νὰ τὸ σκεφτεῖς πρὶν πὰς στὴ Ζάκυνθο καὶ ἀπαγγεῖλαις τὸ λόγο σου «πρὸς τιμὴν τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ Ἔθνακὸς ποῦ ποιητοῦ Δ. Σωλωμοῦ»; ἢ τοῦλάχιστον ἀφοῦ «τὰ γεγεννημένα οὐκ ἀπογίνετα» καταλαβάνεις ὅτι πρέπει νὰ κόψαις μ' ἕνα ψαλίδι ἀπὸ τοὺς ρητορικοὺς σου λόγους; τὰ φύλλα, ὅπου εἶνε γραμμένο ὁ λόγος «ὁ ἀπαγγελλθεὶς πρὸς τιμὴν τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ ἔθνακὸς ποιητοῦ Δ. Σωλωμοῦ» γιὰ νὰ μπορεῖς νὰ λῆς ἐλεύθερα «μὴ περιπίπτων εἰς ἀντιφάσεις» τῆ γλώσσῃ ἐνὸς δλόκληρου λαοῦ, τῆ γλώσσῃ τὴν ἀληθινήν, τὴν ὀλοζώντανην, τὴ μουσικὴν, τὴν Ἑλληνικὴν τῆ γλώσσῃ νὰ τῆνε λῆς χυδαία καὶ βῆναυση καὶ φύραμα γλωσσῶν καὶ χυδαίων ἔθνακων τῆς δουλοσύνης καὶ μισοῦβερβερῆ;

«Περὶ γλώσσης δὲν διενεούμην νὰ εἶπω τι—πολὺ καλὰ ἔκχαις—εἰμὴ οἱ νεώτεροι ἐπεδείκνυσον τὸν Σωλωμὸν ὡς δῆθεν ἰδουτὴν τοῦ τοιοῦτου τῆς γλώσσης ἰδιώματος. Ἐνταῦθα ὅμως συμβαίνει πλάνη δεινή—μπα καὶ δὲν τὸ ξέ-

φαινε—διότι ἐκεῖνος μὲν ἐδῆλωσε τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ ἀισθηματὰ διὰ τῆς τότε κρατούσης γλώσσης (!!!), οὔτοι δ' ἐπανάγρουσι γλώσσῃν παρελθούσαν γενεῶν» (!!!!). Τ' εἶνε; πάλι τούτα τὰ ἐξηνικά; Ἀπὸ τὴν Κίνα ἢ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μὰς ἦρθε ὁ σοφὸς καθηγητῆς καὶ μὰς κουθεντιάζει ἄλλα τῶν ἄλλῶν; Τί θὰ πεί γλώσσα κρατούσα κ. σοφὸς καθηγητῆς; γλώσσα ποῦ μιλοῦνταν; ἂμ τότε αὐτὴ εἶνε καὶ τῶρα ἡ κρατούσα; θὰ πεί γλώσσα ποῦ γράφταν; ἂμ τότε ἀνθεθνακός εἶνε ὁ Σωλωμὸς καὶ χυδαίτης καὶ δὲ ἄλλα μὰς ἀραδιάζεις, ἀφοῦ ὄχι μόνον δὲν ἀκολούθησε «τὸν ἔθναγον Κορὰ καὶ τῆριστα (;) τοῦ ἔθναος πνεύματῃ» ἀλλὰ κ' ἐπολέμησε τῆ γλώσσῃ «ἣν διεμόρφωσε τὸ ἔθναος διὰ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ πνευμάτων». Καταλαβάνεις κ. σοφὸς καθηγητῆς ὅτι οὔτε παπὰς δὲν μπορεῖ νὰ πεί τοιαύτας καὶ τηλικαύτας ἀνοησίας;

Νομίζω πῶς εἶνε περιττὸ νὰ ἐξελουθῶσ' αὐτὴ εἶν' ἀρκετὰ, μὲ φάνεται, γιὰ νὰ καταλάβαι κανεῖς ὅτι «ρητορικοὶ παρελογοισμοὶ» θὰ εἶταν ὁ πιστὸς τίτλος τοῦ βιβλίου ποῦ ἔχει 380 σελίδες χωρὶς τὰ περιεχόμενα.

ποία κασιτίζει, μιὰ μερίδα τῶν Ἀθηναϊκῶν τύπων. Τὴν ψευτιὰ διὰ τῆς ψευτιᾶς. Μόνον εἶται ὑπάρχει κάποια ἐλπίς νὰ ζυπνήσουν λίγο οἱ μακάριοι Ἀθηναῖοι οἱ ὅποιοι καταχρόσθιζον ἡδονικώτατα τὴς ψευτιᾶς τᾶν νὰ εἶνε μακαρόνια ναπολιτάνικα.

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΟΙ ΡΑΔΟΙ ΚΑΠ. ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

Πρὸς τὴν Διεθνοῦσαν τοῦ «Νουμά»

Νὰ μὲ συγχωρήτε, ἀλλὰ καλὰ θὰ κάνουν τὰ «Παναθηναϊκὰ» νὰ σταματήσουν τὴν περὶ γλώσσας ἔρευναν κλπ. ἀπὸ ἐπεὶ νὰ εἴσθε εἰς τὸ ζήτημα οἱ διήροισι κ. ν. Ράδο, καὶ οἱ διήροισι, λόγια ἑσποινίδες, οἱ καὶ οἱ ὅποιοι ἐμπεδῶν μετὰ τὸς τρεῖς ὥστε ἄραγε ὅτι σύρουν ἐπίσω τοὺς ἀπὸ τοῦ νουοῦσαν τοὺς ἀλλοτρίους διήροισι ἐπιστημονικῶν καὶ φιλοσοφικῶν συγγραμμάτων.

Ἀπὸ τὴν ἔρευναν αὐτὴν τίποτε ἄλλο δὲν ἐβγήκε ἕως τῶρα καὶ τίποτε ἄλλο δὲν ἐβγήκε ἕως τὸ τέλος, παρὰ φράσεις ὡς καὶ ἐξήκει ἡ ἔρημος εἰς τὴν δημοτικὴν ὅταν μοῦ χρειάζεται περισσοτέρου χρόνου καὶ ἐκφρασιᾶς, εἰς δὲ τὴν καθορεῖσθαι ὅταν μοῦ χρειάζεται περισσοτέρα τάξις καὶ κυριότητος καὶ ἄλλαι, ὅς ζήτησις καὶ τὴν γνώμην τοῦ κ. Μεταχριστοῦ, ὁ ὅποιος ἐπὶ τὸς ἔχει γράψει ἐκτὸς δὲ τῶν κ' ἔχει ἀνακαλύψει γλίαις μηχανῶν καὶ δεκαπλασιαστικὰς νεὰς λέξεις.

Ἐννοεῖται ἡ Διεθνοῦσαν τῶν «Παναθηναϊκῶν» ὅτι μετὰ τὸν κ. Ράδο, — ὁ ὅποιος ἄλλοτε, πρὸ ἐτῶν, ἔλυσε τὸ γλωσσικὸν ζήτημα... διὰ Παρισίου (βλέπε Κ. Ράδο: «Ὁ ἐν Γαλλίᾳ ἄγων ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας») — πρέπει νὰ διηλικήσθαι καὶ ἄλλοι, ὅς ζήτησις καὶ τὴν γνώμην τοῦ κ. Μεταχριστοῦ, ὁ ὅποιος ἐπὶ τὸς ἔχει γράψει ἐκτὸς δὲ τῶν κ' ἔχει ἀνακαλύψει γλίαις μηχανῶν καὶ δεκαπλασιαστικὰς νεὰς λέξεις.

Δεξοθεε κτλ.

ΓΛΩΣΣΟΚΟΠΑΝΑΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Φίλτατε Νουμά,

Μὲ κάποια προσηγορὴ τὸ δῖχτα ἓνα ἀρθρὰκι τῆς «Ἐστίας» μετὰ τὸν τίτλον «Καλλιτεχνικά».

Δὲν εἶμαι καλλιτέχνης, οὔτε καὶ καλλιτέχνης ρητορικῶν λόγων, ἀλλὰ κάπως ἐνδιαφέρουμαι γιὰ τὰ «καλλιτεχνικά» καὶ γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴν μας κίνησιν, δὲν χωνεύω, βλέπεις τὴν ἀκίνησιν. Σὰν πολίτης συνταγματικὸς ποῦ εἶμαι ἐνδιαφέρουμαι γιὰ κάθε τι, καὶ γιὰ τὴν σκόνη ἀκόμη τῆς Ἀθήνας. Ἐνδιαφέρουμαι ἀκόμη καὶ γιὰ τὴν ἀνακρίβεια μερικῶν ἀρθρῶν, καὶ μάλιστα ὅταν αὐτὰ δημοσιεύονται ἀπὸ τὴν καλὴν μας «Ἐστία». Στὰ «Καλλιτεχνικά» λοιπὸν γίνεται λόγος γιὰ τὸ καλλιτεχνικὸν τμήμα τῆς «διεθνούς Ἐκθέσεως τοῦ Ναυπείου» ὅπου θὰ ἐκτεθῶν, καθὼς λέγει, «εἰκόνες διε-

θνούς ἐμπνεύσεως». Δὲν ἐξετάζω ἂν ὑπάρχουν καὶ «εἰκόνες διεθνούς ἐμπνεύσεως» οὔτε ἂν ἡ ἐπιτροπὴ ἢ ἀποτελούμενη ὑπὸ τῶν κ. κ. Μποκατσιάμπη, Λεμπέση, Ἀνδρούτσου, Χατζῆ καὶ Ἀλεκτορίδου καταγίνεται τῶρα εἰς τὴν τοποθέτησιν τῶν ἔργων. Ἐμαθα ὅμως πῶς σ' ὄλα τὰ καλλιτεχνικὰ τμήματα ὄλων τῶν ἐκθέσεων ὑπάρχει κάποια ἐπιτροπὴ, κριτικὴ ἐπιτροπὴ, γιὰ τὴν διαλογὴν τῶν ἔργων.

Σὲ μιὰ τέτοιαν ἐπιτροπὴ «αρεκλήθησαν» δηλ. προσεκλήθησαν οἱ κ. κ. Βρυῦτος καὶ Κωνσταντινίδης, νὰ λάβουν μέρος. Ὁ κ. Βρυῦτος «δὲν ἐδέχθη» τὴν ἀρχήν, καὶ ἀργότερα ἀπεσιῖσθη, παρ' ὀλίγον νῆλεγα παρεσιῖσθη.

Ἴσως γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα μπορεῖ νὰ μιλήσει ἀπὸ κάθε ἄλλον καλῆτερα ὁ κ. Περικλῆς Γιαννοπούλος, ἓνας ἀπὸ τοὺς λίγους νέους λογίους μας, ποῦ χτυποῦν τὴν ψευτιὰ καὶ τὸν Ἐγωϊσμό.

Ὁ κ. Ἀλεκτορίδης «ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς» εἶναι ἓνας νέος ζωγράφος ἀπὸ τὴν Πόλιν καὶ μᾶς ἔφερε ἀπὸ ἐκεῖ «ἐξήκοντα περίπου εἰκόνας» ὅχι ὅμως «ἐξήκοντα ἰδικὰς του».

Ἐπάρχουν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ζωγράφοι στὴν Πόλιν (ὁ Ζουμποῦ, ἡ Φλωρᾶ, ὁ Ἀχμετ Ἀλῆ Πασσᾶς, ὑπασιπιστῆς τοῦ Σουλτάνου καὶ ὅχι γαμπρός του, ὁ Βασματζίδης κ. ἄ.) καὶ ὁ κ. Ἀλεκτορίδης ἔφερε ἀπ' ὄλους αὐτοὺς ἔργα, ἀλλὰ δικὰ του δύο μονάχα. Κι' αὐτὰ οὔτε «ἀναπαριστάνουν διαφόρους συνθέσεις καὶ τοπία ἐκ Κωνσταντινουπόλεως» οὔτε «ὑπάρχουν μετὰ αὐτῶν πλεῖσται προσωπογραφίαι ὀθωμανῶν καὶ ἐκ τῶν ἐπιστήμων».

Μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πῶς αὐτὰ γράφηκαν γιὰ κοροϊδίαν, ἀλλὰ, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τί μᾶς φταῖνε οἱ καυμένοι οἱ ζωγράφοι;

Μὲ ὑπόληψιν δικός σας

ΑΔΕΕ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— Ἀναγνώστην Ἐπτανήσιον εἰς Πειραιᾶ. Διεκόψαμεν κατ' ἀνάγκην καὶ μὲ μεγάλην λύπην μας τὸν «Ἀρραβῶνα τῆς θαλάσσης», διότι ἡ δημοσίευσίς του σ' ἐφημερίδᾳ ἢ ὅποιον βγαίνει δύο φορές τὴν ἑβδομάδα καὶ διαθέτει τόσο λίγο χῶρον γιὰ ἐπιφυλλίδας, θὰ ἐκρτοῦσε ἓνα χρόνον τῶν ὀλιγότερον. Μὴ στενοχωρεῖσθε ἡμῶς. Ὁ κ. Ἀγγελος Τανάγρας, ὅπως μᾶς εἶπε προχθὲς ἀκόμη, τὸν ἐτελείωσε πλέον τὸν «Ἀρραβῶνα του» θὰ τὸν ἐκδώσῃ, δὲ προσεχῶς εἰς βιβλίον, ὥστε θὰ ἡμπορέσετε νὰ τὸν ἀπολύσετε, μιὰ καὶ καλῆ, δόλοκληρον. — κ. Εὐρυτάνα. Τὸ

«τραγουδίον» σας εἶνε πολὺ ἐπανατακτικὸ στὴν στιχογραφίαν καὶ γι' αὐτὸ δὲν τὸ δημοσιεύομεν. Μᾶς ἐβόησε ἰδίως ὁ στίχος:

«Θαρρεῖς τὴ φύση καὶ εἶνε λιπθύμιος ἐλόγυμνη γυμμένη στῆς νόχτας τὴν ἠγάλλη τὴ μαυρορορεμένη».

Δὲν ἡμπορεῖτε νὰ φρεῖνατε τοὺς στίχους σας ὀλιγότερον κουτσού; — Μικρονοῦσα. Τὸ εἶδμε καὶ ἡμεῖς. Ὁ κ. Φαίδων στὸ τελευταῖον φύλλον τῆς «Διαπλάσεως» ἀνεδημοσίευσεν σχεδὸν κατὰ λέξιν τὸ περὶ Βουλγαρίας ἀρθρον τοῦ «Νουμά». Αὐτὸ μᾶς ἐβόησε, ἀπὸ νὰ μᾶς δυσχερῆσθῃ. Ἄν πάλι τὸ ἐσερῆριτε στοὺς μικροὺς ἀνεκγύστας του γιὰ δικὸ του, τί φταῖε ὁ ἄνθρωπος; Μήπως ἐφῆρισθη ἀκόμη ὁ νόμος περὶ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας; Ἐβῶ ἀνεῖγον μαγαζὶ μὲρα μεσημέρι, καὶ θέλετε νὰ σεβασθῶν ἓνα ἄρθρον ἐφημερίδος; — κ. Ἀντων. Τὸ ἐνωροῖζαμε καὶ αὐτὸ. Ὁ γλύπτης κ. Θ. Θωμάπουλος ἐργάζεται τῶρα εἰς τὴν προτομὴν μιᾶν ὀθωμανικῆς προτομῆς εἰς φυσικὸν μέγεθος, τοῦ Δημήτριου κ. Μερκούρη τὴν ὅποιαν τοῦ παρ' ἄλλοις ἔλας ἀπὸ τοὺς φανατικωτέρους φίλους του. Ἄλλος δὲ φίλος τοῦ κ. Δημήτριου, ὁ ταμίας τοῦ Β. Θεάτρου κ. Ταυπέλης, θὰ προαγγεῖλῃ τεχνολογικὰ δελτάρια μετὰ τὴν Ἀθηνᾶ, κρητοῦσαν στὸ χεῖρ ἀπὸ τῆς Νίκης, τοῦ κ. Μερκούρη τὴν προτομὴν, καὶ θὰ τὴν μοιράσῃ στοὺς φίλους του. Βλέπετε, πῶς στὴν ἐκλογὴν αὐτὴν θὰ λάβῃ ἐπίσημο μέρος καὶ ἡ καλλιτεχνία. — κ. Βασ. Ἀθ. Ἐδωκροῦμεν. Θὰ δημοσιεύομεν μερικὰ προσεχῶς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

— Περιεχόμενα τοῦ 62ου τεύχους τῶν «Παναθηναϊκῶν»: Σ. Λοβέρδου: Οἱ γλίαις εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐλεγεῖο τοῦ Γ. Κ. Γ. καὶ τ. ε. (μετάφρασις I. Ν. Γρουπάρη. Ἡ γλώσσα μας ἀπαντήθει εἰς τὴν ἔρευναν τῶν «Παναθηναϊκῶν»). Ἀρμενικὰ δημοτικὰ τραγουδία. Ε. Σιέγκεβιτς: Ἐσο εὐλογημένη (Ἰνδικὴ παράδοσις). Α. Παπαδαμάντη: Ἡ φθόγγος (συνέχεια). Χάρη Ἡμερινοῦ: Ἀπὸ τῆς ἐορτῆς τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Δεῖκου. Ν. Ἐπισκοπούλου: Ἡ Πόλη, Παύλου Δέλτα: Ἐπιστολὴ ἐκ Βελιγραδίου. Γράμματα, Τέχνη, Ἐπιστήμη.

— Τὸ δεύτερον τεύχος τοῦ νέου Περιεχομένου «Μυθιστορημάτων καὶ Διηγημάτων» περιέχει: τοῦ Ἀνδρέου (τὸ γέλιο) — τοῦ Μιχῆλ Γόργου, τὴν «Βίβρακα Ὀλέσσοβα (συνέχεια)» — τοῦ Μπαρτῶν «τὸν Πάτερ» καὶ τοῦ Mark Twain τὸν «Τζῶνη Γκράχαρ».

ΔΗΛΩΣΙΣ

Φύλλα περασιμένα τοῦ «Νουμά» πωλοῦνται εἰς τὸ Κεντρικὸν Ἡρακτορεῖον τῶν Ἐφημερίδων καὶ εἰς τὰ κιάσκια τῶν πλατειῶν Συντάγματος Ὀμοιοῦς, Ἐθνικῆς Τραπέζης, Βουλῆς καὶ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν.

ΑΓΓΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

(4)

H. G. WELLS

Η ΘΛΙΒΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΝΟΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΚΡΙΤΙΚΟΥ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ

Ἐγὼ δὲν εἶπα τίποτε. Ἐννοεῖται τί ἐπρόκειτο νὰ συμβῇ. Ἐπροσπάθησα νὰ εἶμαι ὁ παλαιὸς Ἐλβετ Κρέδδοκ Κῶμμινς μετὰ τὸ ὑποκείμενον βίβισμα καὶ τὴν τραυλίζουσαν εἰλικρίνειαν, ἐκεῖνος ποῦ ἀγαποῦσε αὐτὴν, ἀλλὰ ἐννοεῖται, ἐξῆ ἐπροσπαθούσα νὰ κάμω αὐτὸ, πῶς ἤμουν κατὰ κινουόργιο, κατὰ μὲ κλυδωνιζομέναις συγκινήσεις καὶ μυστηριώδη προσήλωσιν — ἄνομιος πρὸς οἰονδήποτε ἂν ζῆσαν ἐπὶ γῆς, ἐκτὸς ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

— Ἐλβετ, εἶπεν ἐκεῖνη, δὲν εἶσαι σὺ ὁ ἐκυτός σου!

— Ἄ! — Καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἔπιασα σφιχτὰ τὸ διὰφραγμα μου καὶ ἀπέστρεψα τὴν κεφαλὴν (ὅπως συνειθίζου ἐκ εἰς εἰς!).

— Νὰ το! — εἶπεν ἐκεῖνη.

— Τί θέλεις νὰ πῆς; — εἶπα ἐγὼ, ψευδορίζων ὑποκόπως μετὰ ἀρκαίαν γράμματα εἰς τὴν φωνὴν μου — ἔρετε πῶς τὰ κάμουν ἐκεῖνοι — στρέφω πρὸς αὐτὴν, μετὰ τὴν ἀμηχανίαν ἐπὶ τοῦ προσώπου, μετὰ τὸ δεξιὸ χεῖρ κάτω καὶ τὸ ἀριστερὸ εἰς τὸ μέτωπον. Ἐγνώριζα ἐντελῶς καλὰ τί ἤθελε νὰ πῆ. Ἐγνώριζα ἐντελῶς καλὰ τὴν θεατρικὴν ἀρυσικότητα τῆς συμπεριφορᾶς μου. Ἀλλὰ τοῦ κάκου ἐπάλαξ καὶ ἡγωνιζόμενη.

— Τί θέλεις νὰ πῆς; — εἶπα καὶ μετὰ ἓνα βραχνὸν ψευδορισμόν: — Δὲν σε ἐννοῶ!

Ἐκεῖνη μ' ἐκύταξε, πραγματικῶς τᾶν νὰ μ' ἐτυχαίνετο.

— Γιατί ἐπιμένεις νὰ ποζάρης ἔτσι; — εἶπε. Δὲν μ' ἀρέσει. Μὴν τὸ ξανακάνης.

— Νὰ μὴν τὸ ξανακάνω! — εἶπα σύρων τὴν φωνὴν, ἐπαναλαμβάνων διὰ τὴν φράσιν. Ἐκύταξε ἐπάνω καὶ κάτω εἰς τὴν στοάν, μετὰ βραχέα καὶ ἀπότομα βλέμματα. — Εἶμεθα μόνον, εἶπα γρήγορα. «Ἄ κ ο υ σ ε!» Ἐπρότεινα τὸν λεχνὸν τῆς δεξιᾶς πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ἰτένισα ἀσκαροδμηκτεῖ. — Ἄβλαμι ὑπὸ τὸ κράτος φρικτῆς κατάρσε! Ἐἶδα τὸ χεῖρ τῆς νὰ σφίγγεται ἐπάνω στὸ ἀμπρελίνο τῆς.

— Εἶσαι ὑπὸ τὸ κράτος κάποιος κακῆς ἐπιρροῆς; εἶπεν ἡ Δέλια. Πρέπει νὰ τὴν ἀποτινάξῃς ἀπὸ πάνω σου. Δὲν εἶδα ποτὲ ἄνθρωπον ν' ἀλλάξῃ ὅπως σὺ ἔλλαξες.

— Δέλια! εἶπα, μεταπίπτων εἰς τὸν παθητικὸν τό-

νον. — Εὐσπλαγγίσου με! ὦ! Δέλια! Εὐσπλαγγί... γνί... σου με!

Ἐκεῖνη με προσέβλεψε κριτικοειδῶς.

— Γιατί ἐπιμένεις νὰ κανῆς τὸν τρελλὸν ἔτσι δὲ, δὲν εἰδέω, εἶπε. Ὅπως δὲ ποτε, δὲν ἡμπορῶ βέβαια νὰ περιπκτώ μ' ἓναν ἄνθρωπον ποῦ φέρεται ὅπως ἐσὺ. Μᾶς ἔκαμες καὶ τοὺς δύο μας περίγελον τοῦ κόσμου τὴν Τετάρτη. Εἰλικρινῶς, σὲ συγγίνομαι, ὅπως εἶσαι τῶρα. Ἦλθα ἐδῶ νὰ σοῦ τὸ πῶ — γιατί ἐδῶ εἶνε τὸ μόνον μέρος ποῦ μποροῦμε νὰ ζῆμεθα βέβαια: πῶς θὰ ζῆμεθα μόνον μας...

— Δέλια! εἶπα μετὰ τὴν φωνῆς, μετὰ ἔσπρους τοὺς ἀρμούς τῶν συνεσφιγμένων γρόθων μου. — Δὲν θέλεις νὰ εἰπῆς...

— Αὐτὸ θέλω νὰ εἰπῶ, εἶπεν ἡ Δέλια. — Τῆς γυνικῆς ἡ μοῖρα εἶνε ἀρετὰ θλιβερὴ καὶ ὑπὸ τῆς καλλιτέρας περιστάσεις. Ἀλλὰ μὲ σῶς.

Ἐπληξ μετὰ τὸ χεῖρ τὸ μέτωπόν μου.

— Λοιπὸν, χεῖρατε, — εἶπεν ἡ Δέλια χωρὶς συγκινήσιν.

— ὦ! Δέλια! εἶπα ἐγὼ. — Ὅχι αὐτό...

— Χαίρετε, κύριε Κῶμμινς, εἶπεν ἐκεῖνη.

Μὲ μίαν βελίαν προσπέθειαν συνεκράτησα τὸν ἑαυτόν μου καὶ ἔψαυσα τὸ χεῖρ τῆς. Ἐκεῖνη ἐκύταξε τὸ ἀγωνιῶδες πρόσωπόν μου καὶ ὀπισθοχώρησε.

(Τὴν Κυριακὴν τὸ τέλος)